

ben llatina: *Sacruna, Sacrille, Sacrobena, Sacrane*, i amb geminació en alguns casos.: *Saccomainus, Saccattius* (Weisgerber, *Rhen. Germ.-Celt.*, 120, 117, 228b, 229). Com que res comparable a aquesta quantitat no es troba en les altres regions de l'Imperi romà, tant ell com Keune, admeten que aquí hi ha un calc o disfressa ling. («Deckname») i que es pot tractar d'un nom pre-romà al qual s'ha prestat la forma del ll. *sacer* 'consagrat'; potser cèltic (H. Schmidt, supra), però no gosàriem descartar afinitats hispàniques com les que va assenyalar Weisgerber entre el substrat d'aquella terra i el dels Pirineus.

En conclusió, aquí he exposat un complex variat, dins el qual hi ha gran i innegable part de llatí, SACER -CRA; altrament heterogeni amb incerts enllaços cèltics, ibèrics i altres: al capdavant si algú arribés a pretendre que fins en aquelles dades en epigrafia ibèrica, s'hi oculta un manlleu del llatí, ni ho trobaríem gaire versemblant ni tampoc increïble. Llavors, en definitiva, per enllaçar-ho amb *Vila-sacra* sempre hi hauria l'objecció que una base ante-romànica SACRA hauria sonoritzat la -c-. I per damunt de tot la inversemblança general —i sense rèplica— que els noms combinats amb VILLA- son sempre post-romans: germànics, romànics medievals o aràbics.

S'imposa donar la preferència a l'etim. VILLA ELISÁCARI.

Parlem encara d'uns NLL parònims que es podrien potser relacionar amb l'estudiat.

Un *Syagrius* fou bisbe d'Autun, a qui Gregori I († 604), dirigí una carta p. p. Kehr (*Papsturk.* 333); el seu nom coincideix amb el de *Siagrius* arquebisbe de Toledo (S. VII) (*Cantiga*, nº 2 i Berceo, *Mil.* 70a, i cf. *BRAE* XIV, 352): si d'aquí ve el nom del *Muixacre* o *Montsiacre* de Morella, ja ho he discutit en aquest art.; en tot cas la inicial SIA- s'oposaria a penjar-li *Vila-sacra*. Però no a sospitar-hi un altre NP germànic d'aquesta família combinat amb SIGU, amb SIU-, amb SIV-, amb ANSI-?

Coll d'*Iagre*, en el Conflent, te. de Jújols. al NE. o NNE. del poble, en el serrat que en separa els vessants dels del te. d'Évol (XXIII, 167, 180). Nom que es repeteix a l'O. en el terme d'Orellà, en els Cortals del *Plan d'Iagre* (XXIII, 186): hi ha uns 5 k. només d'un poble a l'altre, però amb el te. d'Oleta entremig: deuen ser dos llocs diversos. No pensem a enllaçar-hi gaire el de *Vila-sacra* vista la discrepància fonètica. Però deu ser un altre NP germ. en -ACAR, o sigui ISACAR d'arrel IS- (33 noms en Först.) i en particular, el trobem documentat en les variants *Isegar* i *Iskar* en bastantes fonts germàniques (Först.).

Un alou a *St. Llorenç de la Muga*, afr. amb *Monticanut* i *rio Scacar* (Mons. XI, 221): lluny de *Vila-sacra* uns 25 k. a l'ONO. Si interpretéssim la *c* com ç

—*Şçâcar*— podríem pensar que el mateix *Elisácari* hagués donat nom a alguna terra d'aquella banda: riu *Al-Şçari*?

Vilassa, V. *Vila* (α)

VILASSAR

Poble doble en el Maresme, a l'O. de Mataró.

PRON. *bilasá*. Els noms reals són *Vilassar de Mar* i *Vilassar de Dalt*; no estan en ús els noms de *Sant Joan* i *St. Genís de Vilassar*, solament recomanats pels capellans locals o l'Església: no ens adherim a la nefasta toponimoclàstia clerical!

MENC. ANT.978 i 981: *Villazari* (Mas, *NHBna.* IX, 28, 29); 985: *Villa Açari* (*Dipl. Cat. Vic.* 438, § 517); 996: *Villa Azari* (*Cart. St. Cugat* I, 264; Balari, *Orig.*, 17); 1010: *Vilaçar* (*Cart. S. Cug.* II, 69); 1222: *Vilassare* (*BABL* I, 288); 1359: *Vilaçar* (*CoDoACA* XII, 15). No té res a veure amb Vilassar un *Villula Adário* (a. 977), que Aebischer (*Top.* 13) troba en Mons. (II, 215), on designa, però, un lloc de la Garrotxa, el mateix pre-romà *Ádari* d'on ve *Ri-d-Aura*. V. algunes altres dades històriques en l'obra de L. Guardiola i Prim: *St. Joan de Vilassar*, hist. i geogr. de la comarca vilassanesa i del Maresme, 581 pp., 4e. Vilassar, 1955.

ETIM. Aebischer que acaba declarant-la desconeguda. Nom evidt. compost de *vila* amb un segon element, sobre el qual és lícit dubtar entre dues tesis: NP germànic o nom jueu. Car hi ha una innegable i gran semblança amb un conegut nom hebreu en *Ala(t)zar* molt comú entre els jueus catalans dels SS. XIII i XIV (Millàs Vallicrosa, *Butll. Bibl. Cat.* VI, 34, II). Any 1205: «*Alazar*, judeus, repositarius regis Aragoniae» (*BABL* III, 374), *Alatzar*, metge jueu d'Anfós III el Benigne (*BABL* II, 6, n. 21); 1230: «*Jahuda filius Alazar*» (*MtzFdo. Doc. Val. ACA* II, 950); «don *Alaçar* Avinarut» jueu d'Osca, a. 1279 (Nav. Tomás, *Doc. Ling.* 48.10). Com explica Millàs, és simplement el nom bíblic *Eleazar* des d'on es llança a afirmar Griera: «*Vilassar* 'vila d'*Eleazar*' (*ZRPh.* LIII, 430).

Cas extraordinari, un NL català format amb el d'un jueu. (¿No diríem millor cas únic?). Tant com corrent és que aquests topònims es formin amb un NP germànic. Ja ho digué Junfer (nota breu i imprecisa), que *Vilassar* i el poble gallec *Asar* (prov. Lugo) vénen del NP germ. ANSAHARI (*RHis.* XVIII, 41), que és conegut i comprovat (Först. 127). En principi estic convençut que és d'etim. germ., però cal pensar en un altre NP d'aquesta família: AZHARI: (del qual dona dues cites Först. 222) en els *M.G.H.*, i en la var. dialectal més moderna *Azzer*. Es tracta, com ell explica, d'una arrel secundària, formada a base de l'hipocorístic ATZO ben copiós. I en efecte, amb aquesta base